

Izšla včer dan, udi ob nedeljah in praznikih, zjutraj. — Uredništvo: ulica sv. Pavla št. 20, I. nadstropje. — Dopisi naj se pošiljajo uredništvu. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo, rokopisi se ne vračajo. — Izdajatelj in odgovorni urednik Štefan Godina. — Lastnik konsorcijske tiskarne Edinost. — Tisk tiskarne Edinost. — Naročnina znaša na mesec L 3.—, pol leta L 18.— in celo leto L 36.—. — Telefon uredništva in uprave št. 11-57.

EDINOST

Posamezne številke v Trstu in okolici po 10 stotink. — Oglasi se računajo v široki eni kolone (72 mm). — Oglasi trgovcev in obrtnikov mm po 20 stot., obrtnice, zahvale, poslanice in vabila po 40 stot., oglasi denarnih zavodov mm po 20 stot. Mali oglasi po 10 stot. beseda, najmanj pa L 1.—. Oglase sprejema inšerzinski oddelek Edinosti. Naročnina in reklamacije se pošiljajo izključno upravi Edinosti. Uprava in inšerzinski oddelek se nahajata v Trstu, ul. sv. Frančiška As. 20.

Rešitev vladne krize SHS še vedno negotova.

Poleg Pavlovičeve misije še druge dogledne. — Dr. Korošec zapustil Belgrad.

BELGRAD, 8. »Politika« poroča: Po razpoložljivosti, ki je danes predpovedovala v krogih opozicijskega bloka, bo dr. Pavlovič težko mogel sestaviti koalicijski kabinet. Načrte bo še danes vrniti svoj mandat. Do večera se to še ni zgodilo.

BELGRAD, 8. Nocoj je prišel v Belgrad Andrija Radović, član naše mirovne delegacije v Parizu, bivši črnogorski ministrijski predsednik. Govori se, da mu bo poverjena naloga, da sestavi koalicijski kabinet. Ako se tudi ta kombinacija ne bo posrečila, bo, kakor se govori, Jovan Jovanović sestavil uradniški kabinet. Da se govori, da bo prestolonaslednik zopet pozval načelnike strank, naj se zedinijo in sestavijo skupno vladno.

BELGRAD, 8. V parlamentarnih krogih se govori: Opozicijski blok bo šele potem decideralno odgovoril dr. Pavloviču, ko bo radikalni klub zaključil svojo sejo. Demokratski klub je imel zvečer sejo. Jugoslovanski klub, ki ostaja na svojem prejšnjem stališču, je odpočeval domov. Dr. Korošec se je poljal v Maribor, ker že dolgo časa ni bil doma. Njegovo potovanje tolačilico različno, vendar pa se je baje izrazil, da njegovo potovanje mima političnega ozadja.

BELGRAD, 8. »Samouprava« priobčuje danes v posebni izdaji daljši komuniké, ki končava tako: Da kabineta istina Trifkovića ni bila sprejeta, je proti parlamentarnemu redu in situaciji, ki je itak težka in ki se s tem še bolj otežkovala in zamotala. Poverjenje mandata Pavloviču ima značaj nepravilnosti. Na dnevi red stavlja še eno novo vprašanje: Vprašanje predsedništva narodnega predstavništva. O vprašanju razpusta skupščine bomo drugič posebej govorili, ker je dal Trifkovič o tem svojo besedo. Tudi bomo videli, kdo se je igral z razpustom parlamenta in kdo je želel njegov razpust.

BELGRAD, 8. Danes zvečer ob 19 je izjavil dr. Lazina častnikarjem, ki so čakali v kuloarjih in ki so ga vprašali, ali bi mu bilo mogoče dati svoje izjavo, odgovoril: Jutri med 12. in 13. uro bo izšel komuniké opozicije, iz katerega boste izvedeli, kakšen je položaj.

BELGRAD, 8. Govori se, da bo povodom deklaracije, ki jo bo dala nova vlada v parlamentu, tudi novooznanjena republikanska stranka dala svojo izjavo in se s tem službeno javila kot stranka. To se kaže skromne poslanca Jase Prodanovića.

Seja demokratske zajednice.

BELGRAD, 8. Danes popoldne je imela Demokratska zajednica sejo, na kateri se je razpravljalo o notranjepolitičnem položaju z ozirom na rešitev krize.

Protiv vedno enak.

BELGRAD, 8. (JDS) Protiv je imel po neuspehih Trifkovića enak incident, tudi z ministrstvom notranjih del. Pribeležimo, da je Balužić, ministrom dvora. — Balužić je srečal Protivca ter ga ljubezno nagovoril: »Dobro dan g. Protiv, kaj hočete?« ga je osorno nasmehnil. Protiv, »Da se malo porazgovorimo,« odgovoril je Balužić. »Po vsem, kar se sedaj dogaja, se vi in jaz ne moreva razgovarjati,« zavrnil je osorno Protiv, se obrnil in nadaljeval svojo pot.

Trifkovičev komuniké.

BELGRAD, 8. (JDS) Trifkovičev komuniké je izjavil danes veliko senzacijo. Do sedaj se čuje iz vrst njegovih pristav, da službeni komuniké o neuspehih njegove akcije ni bil točen, zlasti pa, da Trifkovič ni nikdar govoril o razpustu parlamenta, že zato ne, ker ni imel nobenega mandata od strani zakonitih strank, da bi podal kako tako izjavo. Sedaj pa Trifkovič sam priznava v svojem komunikéu, da so vsi podatki službenega komunikéa novostmi točni. Njegova izjava ni ničesar drugega, nego potrdilo službenega komunikéa. Ni čuda, da je mnogi opazili o Trifkoviču in o njem osebi, ki se skrivajo za njim, zelo slabo. V opozicijskih krogih se je danes že mnogo razpravljalo o tem.

Protiv zopet dokazuje.

BELGRAD, 8. (JDS) V današnji posebni izdaji »Samouprave« dokazuje Protiv, kako so stranke, iz katerih je sestavljen Trifkovič svoj kabinet, močnejše od demokratsko-socialističnega bloka. Ta dokaz je opravljen s smiselnim faktom, da stranke Protiv-Trifkovičevega bloka v svoji borbi proti vedno enakemu niso bile toliko na nasprotni strani. Protiv-Trifkovičeve stranke niso dobile nobenega večine glasov, na drugi strani pa tudi demokratsko-socialistični blok ni izgubil nič ene člena, zato je smiselno tudi Protivca dokazati nekaj, kar je s smiselnim faktom opravljen.

»Politika« o Trifkovičevem komunikéu.

BELGRAD, 9. Neodvisna »Politika« zahteva v daljšem članku preiskavo, v zadevi komunikéa, ki ga je izdal belgradski dopisni ured in v katerem se je razpravljalo o tem, zakaj je rešitev odklonil od g. Trifkovića predlagani mu kabinet. List zahteva, da se izjavi in povzročitelj tega komunikéa kar najstrožje kaznujejo.

Politični položaj.

BELGRAD, 9. (JDS) Splošni politični položaj je ostal do danes neizmenjen, gotovo je le, da se Pavlovičeva misija ne bo posrečila. Dr. Pavlovič

PODLISTEK

Za staro pravdo.

Avugst Senoa: Seljačka buna. — Zgodovinska povest iz XVI. stoletja.

— Ko se je veliki konjušnik, držeč zastavo, polni na konju in zaradi putike nekam namrdaval obraz, je prijahal na vrancu »judex curiae«, moj gospodar in dejal Franji: »Pozdravljen, brat Frane, koliko časa se že nisva videla! Ti čepiš kakor star medved v svojem blogu med Dravo in Savo. Kako se počutiš?« — Nikakor, brat moj kraljevi sodnik. — »Ali kakšna nadloga te tare?« — »Tri nesreče so me doletele, brate Andrej. Prva putika, ki me neusmiljeno ščiplje, druga Turki, ki vse huje pritiskajo na nas, tretja pa moj dragi svak Nikola Zrinjski. Daroval je svoji sestri Jeleni Božjakovino, toda letos nas je zahrbito napadel in vrgel i mene i sestru z Božjakovine. Lep brat Jeli? Nikola je hujši od Turka.« — »Vem za to vašo pravdo. Ej, Nikola je Nikola, tudi kralj se

tudi dr. Korošec, ki je navedel kot vzrok svojem potovanju, da že več kot leto dni ni bil v svoji domovini. V krogih njegovih prijateljev se raznašajo tri verzije: 1. da je v istini odpočeval v Maribor zlogi iz zasebnih vzrokov, 2. da je odpočeval demonstrativno, ker mu ne ugaajajo sedanje politične razmere v Belgradu in 3. da okrepi zopet ono gibanje v vrstah svoje stranke, ki je prevladovalo ob času prevrata in kmalu nato, namreč republikansko gibanje. O zadnji verziji se govori zlasti po vsem Belgradu. Dr. Korošcu je gotovo to gibanje v domovini dobro znano in ker je njegova stranka pri zadnjem potisku za sestavo nove vlade sodelovala osobito v zvezi z Narodnim klubom, čigar separatistične težnje so vsem dovolj znane in je regent to ministrstvo separatističnih elementov preprečil s tem, da novega zestrastljenega in v svet razbožnanega ministrstva ni potrdil, občuti dr. Korošec to kot korak, naprten proti njegovi stranki in proti njemu samem. Da se sedaj nekoliko opere in da si pri svoji stranki zopet pridobi nekaj kredita, se je napotil dr. Korošec v domovino, zgrabljajoč svoje neimenovane in konflikt s krono v protimonarhistične agitacije (?). — V Belgradu je stalo le malo članov Jugoslovanskega kluba. Tudi člani Narodnega kluba nameravajo zapustiti Belgrad in jih pri tem gotovo vodijo isti vzroki, kakor se raznašajo po Belgradu o tretji verziji glede odhoda dr. Korošca.

Dr. Korošec in njegovi tovarši v Zagrebu.

ZAGREB, 9. Včeraj zvečer ob 10. uri je došel v Zagreb predsednik Jugoslovanskega kluba dr. Korošec, v spremstvu dr. Jankovića in dr. Hohnjca. Danes so imeli le-ti posvetovalno z vodstvom hrvatske ljudske stranke. Poslanci bodo odpočivali po končanih konferencah v Ljubljano, kjer bodo poročali o dosežkih uspehih in politični situaciji vodstvu SHS.

»Hrvat« zagovarja edinstvo radikalcev.

ZAGREB, 9. Današnji »Hrvat« prinaša iz Belgrada očitno od gotovih radikalnih krogov inspirirano vest, da je poročilo »Slovenskega Naroda« o razdoru v radikalnih vrstah in o ustanovitvi zmernejše frakcije iz stranke pod vodstvom g. Pašića izmišljeno in le pobožna želja belgradskih demokratov.

Odstop g. Balužića.

ZAGREB, 9. »Hrvat« poroča iz Belgrada, da bo minister dvora g. Balužić radi raznih, o njem razširjenih vestih, opustil svojo službo na dvoru. — Vprašanje je, četa vest odgovarja resnici, kajti da bi minister dvora g. Balužić zapustil službo radi znanega incidenta z g. Protivcem, čigar robatost in netaktnost je vobče znana, ni verjetno.

Povetovanje hrvatskih separatistov.

ZAGREB, 9. Osrednji odbor zagrebske hrvatske zajednice je ime 8. t. m. sestanke, katerega se je udeležilo 12 članov. Na tem sestanku se je razpravljalo v političnem položaju in o dogodkih v Belgradu. Zborovalci so odobraval postopanje Narodnega kluba v Belgradu in mu izrekli svoje zaupanje.

Jugoslovanska stranka.

LJUBLJANA, 10. Nedavno tega smo priobčili vest iz Belgrada, da se je tam osnovala nova jugoslovanska stranka. Po sedanjih informacijah iz Belgrada so osnovali to stranko najlažji politiki, ki hočejo zaneesti na naš jug docela nov pokret. Ne davno tega je imela ta stranka zborovanje v Belgradu, na katerem so govorili Momir Nikelić, Mišić, M. Vičtrović. V svojih govorih so naglašali, da so vse dosedanje stranke pokazale, da so za vsako resno, novim razmeram odgovarjajoče delo nesposobne. Zato je treba ustanoviti novo stranko, ki bo šla v narod in v narodu izvršila dejansko narodno ujedinjenje. Ena glavnih točk nove stranke je ureditev balkanskih razmer v sporazumu z vsemi balkanskimi državami in ustvaritev svobodnega Balkana. Nova stranka bo izdajala tudi svoje glasilo.

Dr. Trumbić.

BELGRAD, 9. Minister za zunanje stvari dr. Trumbić je ozdravel.

Položaj na Koroškem.

BOROVLE, 9. Demarkacijska črta v okolici Celovca je z naše strani zelo nezadostno zastražena. Nemški agitatorji in voluntir dohajajo preko meje brez vseh izkazil in hujskalo prebivalstvo proti jugoslovanskim oblastem. Njihovo zbirališče je Svetna vas. V Celovcu so že ves teden slišno vzmetenja. Z vsodržavnostjo se namreč vedno več vst, da bodo Jugoslovani prekoračili demarkacijsko črto in zopet zaseeli Celovec. V nedeljo se je razširila govorica, da je poslan v Celovec v volnukne svrhe Jugoslovanski praporščak. Na vseh koncih in krajih mesta so prežali orožniki in Volkswehr na tega praporščaka. Toda brez uspeha. Prehranjevalne razmere v Celovcu so čimprej dobi se le malo sočinja, govedine nobene, re delkadoja je mogoče kupiti ovčje meso. Maslo stane 90 K kilogram. Značilno je, da so celovski

gospodar, da se valed tolikega vzkliranja zasledaj ni mogoče razgovarjati, je ob ločitvi zaključil Tahju: »Pridi drevi k meni, da se pogodiva!« Tako sta se ločila, toda naslednji dan mi je moj gospodar povedal ves ta razgovor in dodal, da je Franji Tahemu prodal polovico svojih hrvatskih posestev za 45.000 ogrskih goldinarjev. Kaj pravite, amice kanonik?

Gospod Stipo si je, nekem zamišljen drgnil nos.

— Ej, jaz pravim, — je izpregovoril končno, — da bi moglo biti valed tega velikanske nesreče.

— Zakaj, admodum reverende amice?

— Ker na pragu Suseda sedi gospa Urša. Kakor zmaj je ona zobata baba. Kako naj uveče gospoda konjušnika v posest? Henin-govci smatrajo to za robinsko imetje jure haereditarno, ki mora ostati v rodbini, in moreš svoj del prodati samo rodbini. Gospa Uršula se bo branila z nohti.

1) Po dednem pravu.

(Dolje)

nemški nacionalci silno navdušeni za D'Annunzia. Pričakujejo namreč, da bo D'Annunzio dosegel, da napove Italija vojno naši kraljevini, in da bo potem Nemcem zopet dana možnost, da zasedejo slovenske dele Koroške. V gostilni Hofmann v Vetrinjah se zbirajo vsi verižniki iz Celovca in tudi iz bližnjih jugoslovanskih krajev. Tu se vrše tudi sestanki raznih prevratnih življenj. Javna tajnost je, da je tu nameščen talet telefon, ki je zvezan s Celovcem. V glasovalnem, od Nemcev zasedenem (Celovec z okolič) pasu B so mali posestniki in revnejši sloji apatični, da celo sovražni nemški Avstriji. Posebno pa oni, ki stanujejo izven mest in trgov. Za mesta in trge skrbi nem. Avstrija, kolikor pač more, za prehrano, med tem ko tožijo po vaseh, da so dobili zadnjih moko, sladkor in petroleo od Jugoslovancev — in od tistega časa ni več. Sam razni baroni, veleposelniki in uradniški onstran demarkacijske črte so se kolikor toliko navdušeni za nemško Avstrijo. — V Celovcu vlada med nemškim vojaštvom hud razpor. Dede se v pristaje socialnodemokratske stranke, ki so za republiko in v pristaje nemških nacionalcev, ki planje skrivaj za Habsburžane. Na čelu zadnjih so večinoma nemško-avstrijski oficirji. Med temi igra veliko vlogo nadporočnik Arneizt, ki je že opečeno nastopil proti socialnim demokratom in ki ima zlasti na piki takozvani deložni vojaški svet (Landessoldatenrat), katerega načelnik je sodrug Pavel Jobst. Te dni sta se Arneizt in Jobst srečala na ulici. Prišlo je do krvavega pretepa. Arneizt je napadel Jobsta s palico in mu zadel več krvavih ran na glavi. Značilno je, da množica ne samo ni zavzela stališča proti Jobstu, marveč se je sama aktivno udeleževala stake nanj.

Kompensacijska pogodba z Avstrijo se razveljavlja.

BELGRAD, 8. Ker niso Avstriji deponirali pravočasno valute pri bankah, ki jih je označila Centralna uprava, ker niso dali vagonov na razpolago, kakor so se obvezali glasom pogodbe in ker se je kurz med jugoslovansko in avstrijsko krono v zadnjem času popodoma izpremenil, se namerava pogodba, katero je sklenila Centralna uprava v Belgradu z Warenverkehrsbeureau na Dunaju, razveljaviti. Ako se to zgodi, ostane med drugim 8000 vagonov krompirja in 7000 vagonov žita, oziroma mleviskih izdelkov v naši kraljevini za domačo uporabo. Ministrstvo trgovine in industrije v Belgradu dela nadalje načrt za izvezno carino na živila, posebno na žito in moko. Izvezna carina bi znašala kakih 150 kron na 100 kg. S temi sredstvi se bodo izboljšale naše prehranjevalne prilike.

Avstrijski glas o kompensacijski pogodbi z Jugoslavijo.

DUNAJ, 10. Listi komentiralo kompensacijsko pogodbo med Nemško Avstrijo in Jugoslavijo ter včas: Sredi septembra je javnost doznala, da se je posrečilo skleniti z Jugoslavijo pogodbo za dobavo večke množine živil. Ta množina naj bi zadostovala za tri mesece. Že dejstvo, da jugoslovanske pošiljave niso došle na Dunaj, je moralo zbuditi sum proti uspehu, ki so ga želeli v Belgradu. Danes imamo pred seboj tiskano besedilo prave kompensacijske pogodbe, sklenjene z državo SHS. Po pretehtanju njene vsebine prilijamo do zaključka, da je bilo nezaupanje popolnoma upravičeno. Pred vsem je ovržena »kompensacijska pogodba« nepravilna. Doim predstavljajo živila, ki nam jih mora dobavljati Jugoslavija, vsoto okroglih 800 milijonov kron, določa pogodba, da mora Nemška Avstrija poslati v Jugoslavijo industrijske proizvode v skupnem znesku 300 milijonov kron. Ostanek 500 milijonov kron pa je poravnati ne v blagu, ampak v gotovini. Če hočemo nakupovati blag v Jugoslaviji, bi imelo to posebno vrednost le tedaj, ako bi Jugoslovani temni v plačilo naše krome, kar ne bi bilo popolnoma izključeno, ker je jugoslovanska krona v inozemstvu ravno tako malo vredna kakor avstrijska, ali pa ako bi Jugoslovani hoteli Nemski Avstriji proti povprečnim valutam prodajati ceneje kakor drugi inozemci. V resnici pa ni ne eno ne drugo. Nasprotno, jugoslovanska živila bodo — in — ta bolzen izvir iz določil kompensacijske pogodbe, tako nečuvna je tudi njena oblika, v trgu. Poleg tega nam pogodba pri izbiri inozemskih valut še nalaga omejitve, katerim ne bi bili izpostavljeni na svetovnem trgu. Sklenila se je torej škodljiva pogodba, ki nas bo stala mnogo denarja in nam preprečila svobodno kretanje. — Kakor je nezadovoljna vsebina te kompensacijske pogodbe, tako nečuvna je tudi njena oblika, v kateri se je sklenila. Ni manj kot šest jugoslovanskih ministrov je podpisalo to pogodbo. Kot poročalec Nemške Avstrije pa jim je stal nasproti o'ino le Knep. Kdo pa je Knep? Dedič veletrgovca s sladkorjem, mlad človek, čigar legtimacija so zveze s tvrdko Schiller, izvršile iz njegovega sorodstva, in z Zemljiško-kreditnim zavodom. In takega moža postaviti nasproti šestim jugoslovanskim ministrom, v vprašanju, ki je življenjske važnosti za nemško-avstrijsko državo, je nevedno postopanje naše vlade, ki ga ni moralo primerno omečiti. Pogodba pa je tudi izpadla primerno takemu postopanju.

Adresa predsedniku Wilsonu.

BEOGRAD, 9. (Službeno.) G. dr. Trumbić ministar inostranih dela, uputio je danas kraljevskom poslanstvu u Washingtonu sledeći telegram: Izvolite zamoliti vladu republike, da donese do znanja predsednika Wilsona ovu adresu: Cio naš narod saznao je sa najvećom strepnjom vest o poremećenom zdravlju predsednika Wilsona. Kao tumač njegovih osećanja ministarski svet kraljevstva Srba, Hrvata i Slovenaca iz svoje sećnice šalje predsedniku najsimpatičniji pozdrav i izraz najdublje poštovanja sa toplom željom, da se što pre oporavi i steče potpuno zdravlje, kako bi mogao nastaviti i dokrajčiti svoj neumorno izvrševanje rad oko stvaranja pravednog i trajnog mira. Istovremeno smatra ministarski svet za svoju dužnost, da izrazi predsedniku Wilsonu osećanje zahvalnosti za svu potporu, koju je pružio našem narodu u njegovim materijalnim potrebama, kao i u njegovim pravednim revindikacijama na konferenciji miru.

Američke sile ostavljaju Jadran.

WASHINGTON, 9. Državni tajnik za moraricu, Daniels, objavljuje, da su američke pomorske sile ostavile Jadran.

Izopozivlječe črnogorske vlade.

LJUBLJANA, 10. Novinski ošek prinaša iz Belgrada, da se prideloji četinski vlad pri vseh panogah državne uprave referenti, da se na ta način članici urade nani v Crni gori.

Izvoz iz Jugoslavije ustavljen.

LJUBLJANA, 10. Izvoz iz kraljevine SHS je glasom odluka finančnega ministrstva oziroma generalnega inspektorja dr. Nedeljkovića popolnoma ustavljen, dokler se natančno ne določi carina. Vsled tega je pričakovati, da bo krompirja kmalu v izobilju na trgu, ker bo moral ne glede na specifično prepoved izvoza iz Slovenije ostati tudi krompir iz drugih delov kraljevine doma, z ozirom na skorašnjo zimo.

Bankovci gotovi.

LJUBLJANA, 10. Iz Belgrada javljajo, da so bankovci po 5, 10 in 20 dinarjev, ki se izdelujejo v Parizu, izgotovljeni in jih komisija že sprejema.

Izvoznice in manipulacija žnjim.

BELGRAD, 10. Belgradska »Politika« poroča, da se je izvozilo iz Makedonije mnogo glavne živine v Solun in na Madžarsko, dasi je v Makedoniji živine itak že premalo. »Vse do 1. oktobra je take izvoznice izdajalo ministrstvo za prehrano in obnovu. A razen njega se je vmešavalo tudi ministrstvo za zdravstvo v to trgovino, ki je posredovalo, da se Dunaju da mast, svinlna in drug živež. Če pridete protestirat proti takemu delovanju, tedaj dotično ministrstvo prekriža roke in odgovarja, da se je to zgodilo po naredbi drugega ministrstva. V tem trenutku se v trgovino vtiakajo štiri ministrstva: trgovinsko, prehranjevalno, finančno in zdravstveno. Nobenemu ministrstvu ni točno opredeljen delokrog in vsako je pristojno za vse. Zal, da je mnogo ljudi, ki jim je ta položaj dobrodošel: v kaosu, v kašnvi vodi se nalajže lovt. A poleg belgradskih ministrstev so za trgovino pristojne še pokrajinske vlade in delegat trgovinskega ministrstva v Skoplju. Vsi ti delajo na svojo roko. Cesar ne morete dobiti v Belgradu, opravite brez truda v Ljubljani ali v Skoplju. Ni stalno določene načrta, ni nikake trgovinske politike. Vsi državni organi kakor da se posebno trudijo povečati zmešnjavo in desorganizirali vse delo čim temelječe.«

Ustavljen železniški promet v Avstriji.

LJUBLJANA, 10. Od 12. t. m. naprej bo na vseh železniških progah po nedeljah ustavljen vsak osebni promet. Po nedeljah ne bodo vozili nobeni osebni vlaki, da še s tem prirani premozi, ki ga priramek na vseh koncih in krajih. Blažena Avstrija! Ali so še takšni tepci pri nas, ki hrepene po njej?

Javno skladišče v Novem Sadu.

LJUBLJANA, 10. Kakor javljajo iz Novoga Sada »Jutarnemu Listu« ustanovi država tam veliko skladišče, v katerem se bodo hranile vse zaloge žita cele Volvodine.

Mirovna konferenca.

PARIZ, 11. (S.) Vrhovni svet je odobril besedilo note romunski vlad, ki bo izročena v Bukareštu od francoskega, angleškega in ameriškega zastopnika. En izvod se izroči romunski delegaciji v Parizu. — Vrhovni svet je nato odobril poročilo višjega versailleskega sveta glede ustanovitve mednarodne komisije s sedežem v Berlinu za nadzorovanje ruskih ujetnikov v Nemčiji. Odobril je tudi poročilo istega sveta glede organizacije medzavezniške kontrolne komisije. — Vrhovni svet je sprejel v glavnih črtah Kolčakovu in Denikinovu prošnjo glede povrnitve ruskega vojnega materijala, ki so ga zaplenili Nemci. Medzavezniška kontrolna komisija v Nemčiji bo imela nalogo, da ukrene potrebne ukrepe za povrnitev tega materijala.

Paderewski v Londonu zaradi vprašanja Galicije.

LONDON, 10. Paderewski je prišel v London, da se dogovarja z angleško vlado zaradi določitve usode Galicije. Paderewski priznava, da ni mogoče začrtati točne meje med Poljaki in Ukrajinci, toda naglašja, da je vzhodna Galicija, kateri je pripravljen dovoliti avtonomijo, politično nerazdružljiva od Poljske in da so glavna industrijska podjetja v poljskih rokah.

Paderewski je imel danes pogovor z lordom Hardingom, tajnikom za zunanje stvari, a jutri ga sprejme Lloyd George.

Iz čehoslovake.

Celi kupujejo ladje na Japoncem.

PRAGA, 9. Zastopnik Čehoslovaške republike je nakupil v Tokiju 13 japonskih ladij, ki se porabijo za prevoz čehoslovanskih vojščakov iz Sibirije v Trst. Te ladje se bodo pozneje uporabljale za transport ameriškega blaga v Hamburg. V Tokiju se je osnovala česko-japonska družba, ki bo skrbela za trgovinski promet med Japoncem in Čehoslovaško.

Nemci zapirajo lužičke Srbo.

PRAGA, 9. Semkal je došla vest, da so Nemci zaprli voditelja lužičkih Srbov Barthla, ki je na mirovni konferenci v Parizu zastopal zahteve lužičko-srbskega naroda. Čehoslovaška vlada je poslala protest proti temu nasilstvu vrhovnemu zavezniškemu svetu.

Arctacije v Pragi.

PRAGA, 9. Polcija je aretirala pet gospodov in eno damo iz najodličnejših praških krogov, ki so tvorili mednarodno hitoposko družbo, ki je izvažala na vagone usnja, sladkorja, čevljev, vilgale in drugega blaga v inozemstvo. Hitoposki so imeli vse izvoznice pravilno sestavljene. Med zaseženo korespondenco so našli denarje, v katerem se ponujajo v nakup kolki za bankovce v iznosu pol milijona kron. Med aretiranimi je žena vrhovnega nadzornika Bušteharskega železnice. Silno kompromitiran je tudi neki praški advokat, katerega bodo tudi aretirali.

Iz Poljske.

Novo izjavo poljskega finančnega ministra o gospodarskem položaju Poljske.

CURIH, 9. (S.) Iz Varšave poročajo: Listi priobčujejo izjavo finančnega ministra Bilinskega o gospodarskem položaju Poljske, ki ni sicer prav izvrsten, toda tudi ne obupen. Dr.

Savni dolgovni znašajo: 114 milijonov frankov, 143 milijonov dolarjev, 229 tisoč lir šterlin, 6 milijonov in pol lir in 17 milijonov nizozemskih guldinarjev, kar znaša 5 milijard in 723 milijonov mark. Če se k temu prištejejo tujerazni dolgovni, ki jih dolguje država banki, to je okoli 5 milijard, znaša državni dolg okoli 10 milijard. Bilinski poziva državljane, naj ne bodo ozkosrčni napram novemu notranjemu posojilu. Če to posojilo ne doseže zaželjenih uspehov, se bo moralo izpremeniti v nasilno posojilo. Minister je javil, da se uveče splošen davek v poljskem kraljestvu, a razum tega se uvedejo novi monopoli, posebno na alkohol, da se prepreči tajno izdelovanje.

Povrnitev Mackensena v Nemčijo.
BEROLIN, 10. (S.) Zadnji oddelki Mackensena vojske se povrnejo v kratkem v Nemčijo. Predstoji tudi povrnitev Mackensena samega.

Kuša v Carigradu.
RIM, 11. (S.) Danes je izšla naredba, ki narekuje, da se morajo podvreči vsi transporti, ki prihajajo iz Carigrada, postopanju po naredbi iz l. 1917. proti kugi.

Boji v Beli Rivi.
VARŠAVA, 10. (S.) Poročilo poljskega vrhovnega štaba pravi: Litvinsko in belorusko bojišče. Sovražnik nadaljuje svoje napade, ki nimajo uspeha. Najhuje boji se vrše pri mestih Bobrujsk in Borysov. Naši letalci obstranjujejo postaji Zlobin in Rogaszev. Sovražnik ima velike izgube.

Letonka kliče entente na pomoč.
PARIZ, 10. Letonska vlada je naslovila na entente naslednji poziv:
»Nemške čete na Kuronskem so začele sovražnosti proti Letonski dne 8. oktobra ob 10 jutraj. Nemški zrakoplovi so metali bombe na naše baterije in so letali nad Rigo. Mnogo oklopnih avtomobilov je čisto obojen na naše postojanke. Nemci obstranjujejo živahno prometna pota med Rigo in Mitauom. Napadatelci uporabljajo zadušilne in zapeljive pline. Nemčija je torej prekršila mirovno pogodbo. Rotimo zato zavezniške države, naj ukrenejo brez odlaganja ukrepe, ki bodo prisilili Nemčijo na spoštovanje mirovnih pogojev.

Po vestih iz Rige je izjavil general von der Goltz poročevalcu »Chicago Tribune«: »Nemška vlada mi je ukazala, naj se povrne, toda ukaz se me ne tiče, ker živim tu pod dvema dnevi ne bodo čete, ki so pod mojim poveljstvom, več nemške, temveč ruske; ne bodo se več povrnile v Nemčijo, ki jim ne more dati ne dela ne jela. Moji Nemci so izselenci. Ker so vrata v Ameriko zaprta, so prišli sem iskat čelo in zemljo. Berolin jih je že večkrat pozval v Nemčijo, toda raso se hoteli pokoriti. Živeli bodo, kakor bodo mogli. Krompirja je dovolj in streho ima tudi vsak nad glavo.

Nova protiboljševiška vlada v Mitau.
Rusko-nemška zveza?
LONDON, 10. Boljševiško vprašanje ne samo da ni rešeno, temveč je postalo vsled notranje vitve nove protiboljševiške vlade v Mitau pod nemško zaščito še zapletenejše. Ta nemška vlada, ki ima baje namen, upravitelji boljševiške pokrajine, kjer se sedaj nahajajo čete generala von der Goltza, vzbuja v Angliji velik sum. »Times« trdi celo, da je bil sestavljen predlog nove vlade v Berolinu, kjer je baje prišlo med ruskimi in nemškimi zastopniki do dogovora se pred ustanovitvijo nove zapadnoruske vlade pod nemško zaščito. Nemci so baje stavili naslednje pogoje: 1) Rusija bo imela proste roke v Perziji in Turčiji; 2) Finska ostane neodvisna; 3) boljševiške države bodo samostojne pod zaščito Rusije; 4) Rusija sklene z Nemčijo zelo ugodno trgovsko pogodbo, ki bo trajala 15 let; 5) Nemčija da Rusom tvoj na razpolago 200 milijonov mark in 120.000 mož.

»Times« pravi, da ni gotovo, če ta Rusija sprejela predlog za trgovsko pogodbo, toda smatra se, da se nadaljujejo postopanja o tej točki. Udeležitev nemškega načrta bi pomenila v rešnici gospodarski protektorat Nemčije nad Rusijo.
Medtem prodira rusko-nemška legija, ki jo je sestavil general von der Goltz na Letonakem, proti Rigi.
»Times« se zdi stvar jasna: Von der Goltz namerava s privoljenjem ali brez privoljenja sedanje nemške vlade prevzeti vodstvo nad operacijami proti boljševikom, ki so je imeli doslej v rokah zavezniški, in vzpostaviti dobre odnose s ruskimi monarhisti ter vzpostaviti v Petrogradu vlado, ki bi postala orožje v rokah Nemčije. Dejstvo, da sestoji program nove zapadnoruske vlade v pobujanju boljševišva v zvezi s Kelčakom in Denikinom, je po mnenju »Timesovega« berlinskega poročevalca najboljši dokaz, da namerava Nemci nastopiti na mesto, ki so ga zapustili zavezniški, in pridobiti na svojo stran voditelje najvažnejših ruskih protiboljševiških vojaških organizacij.

Pogodba za posojilo 300 milijonov mark.
CURIH, 10. Voditelj neodvisnih socialistov, Haase, ki je bil ranjen od Avstrijca Vogta, kateri je sedaj zaprt, bo bržkone okrevaj v kakih 15 dneh. Iz preiskave je razvidno, da je Vogt izvršil atentat iz osebnih povodov, toda »Freiheit« hoče vedeti, da je bil atentat izvršen s političnim namenom, to je atentat je baje hotel preprečiti razkritja socialističnega voditelja v državnem zboru o skupnem delovanju ruskih protirevolucionarcev in Nemcev v baltskih pokrajinah. Kar ni mogel razkriti Haase, razkriva sedaj »Freiheit«. Najmarkantnejša osebnost med poveljniki nemških upornih čet v baltskih pokrajinah je general Bermond, ki je poslal v imenu zapadnoruske vlade v Berolin noto, v kateri se je v ironičnem tonu zahvaljeval za krepko pomoč, ki jo je prinesel nemške čete ruskim protiboljševikom. Ker so pa bile te čete odpoklicane, jih je on nadomestil s svojimi prostovoljci. List pripoveduje nadalje, kako je bila sklenjena med zastopniki zapadnoruske vlade, katerih predsednik je bil Biskunski, minister za zunanje stvari, in zastopnikom banke I. P. Morgen v Berolinu, po-

godbja za posojilo 300 milijonov mark na 10 let z obrestmi po 5,5%. Po desetih letih se bo moralo posojilo izplačevati v obrokih po 30 milijonov na leto z obrestmi. Kot jamstvo za posojilo se prizna banki I. P. Morgen pravica do zaplenitve vseh premičnin in nepremičnin, ki se nahajajo na sedanjih in bodočih ozemljih zapadnoruske vlade. Če bi ruska vlada zaostala za vplačanjem obresti več od treh let, bi postali določeni predmeti... lasti hiše Morgana.

V slučaju vzpostavitve rednih razmer se lahko posojilo izpremeni v redno posojilo. Banki I. P. Morgen se prizna pravica, da ustanovi centralo v Moskvi ali Petrogradu in podružnice po drugih ruskih mestih.
Jasno je torej, da ne gre pri nemških četah v baltskih pokrajinah za navaden upor, temveč za preračunanih načrt, ki bi »zagotovil« Nemčiji ne samo baltske pokrajine, temveč bi naredil Rusijo za nemškega vazala.

Kakor pravi letonska agencija, se vrši Bermondova akcija pod rusko firmo, da re vrže ententi pesek v oči in se ji zveže roke. Celotako vodijo, kakor pravi letonska agencija, neaški baroni v baltskih pokrajinah.

Minister za zunanje stvari je izjavil, da nemška vlada ne zna ničesar o intrigah zapadnoruske vlade.

Minister za narodno obrambo, Noske, je izjavil, da bo nemška vlada naredila vse mogoče, da izvrši ententne zahteve. V narodni skupščini je pa izjavil, da ne more ukazati, naj se ustavi četam v baltskih pokrajinah dovoznje živela, ker obstoji nevarnost, da bi začeli lažni vojski pustiti po Kuronskem. List »Freiheit«, ki je priobčil ester komentar ob nemški atentatu na Haaseja, je bil ustavljen za tri dni.

Rusko-nemške čete v Rigi?
PARIZ, 11. (S.) »Daily Mail« dežnaje iz Mitau, da so rusko-nemške čete pod poveljstvom polkovnika Bermonda vkrcalo dne 8. 10. v Rigo.

Boljševiško vprašanje.

LONDON, 11. (S.) Z ozirom na baltsko vprašanje se trdi, da je general von der Goltz odšel pred tremi ali štiri dni v Berolin, toda ni znano, ali se je odločilo 100.000 mož, ki so bili pod njegovim poveljstvom, da zapuste zasedeno ozemlje.

Nemške čete rino naodlo Rige.

LONDON, 11. (S.) Iz skandinavskega vira se dementira vest o zasledbi Rige s strani nemških čet. Letonci so branili vhod v Rigo zelo junaki. Napadli so Nemce in jih porazili. Čete so odlele v boj ob zvokih glasse.

Glavinca ob Azovskem morju.

PARIZ, 10. (S.) Iz Taganroga pošljejo naslednje poročilo: Naše čete so začele ofenzivo, ki se nadaljuje s izvrstnimi uspehi. Zasedle so mesto Torenaye in nekatera mesta v kurski, čerņikovski in podolski guberniji. Ujetih je bilo nad 10.000 boljševikov. Zapolnena je bila ogromna množina vojnega materiala.

Francoski senat odobril mirovno pogodbo.

PARIZ, 11. (S.) Senat je odobril mirovno pogodbo s 217 glasovi. En senator ni glasoval. Načrti za zvezo: Anglijo in zedinjenimi državami so bili odobreni enoglasno, to je z 218 glasovi.

»Chicago Tribune« o žalitvah ameriškega rdečega križa v Trstu.

RIM, 11. »Stefani« poroča: Ameriški list »Chicago Tribune« priobčuje v številki od 24. septembra poročilo iz Trsta o domnevnih žalitvah ameriškega rdečega križa s strani prebivalstva. To vest so že dementirali tržaški listi, in je popolnoma napačna in tendenciozna.

Angleški kralj odobril mirovno pogodbo.

LONDON, 11. (S.) Kralj je odobril mirovno pogodbo. Tozadavna lista je bila poslana v Pariz.

LONDON, 10. (S.) Kralj je podpisal razum mirovne pogodbe z Nemčijo tudi dogovor glede porenških pokrajin in dogovor glede Poljske.

Madžarske meje.

BEROLIN, 10. »Lokalanzeiger« javlja iz Frankobroda ob Meni: Kakor se poroča iz Pariza, se bo mirovna pogodba z Madžarsko najbrž še tekom tega meseca izročila sedemdeset madžarskih delegatov, ki bodo poslani v Pariz. Pogodba določa za Madžarsko naslednje meje: Ob severnem robu države sledi meja nekaj časa Donavi, potem pa črti, ki gre od zapada proti vzhodu in ki se bo morala v podrobnosti šele določiti; nabitje bo tekla ta črta od Bratislave do Komorna. Pred velikim zavojem Donave severno od Budimpešte krene meja v severovzhodni smeri proti Karpatom in doseže pri Marmaros-Szigetu točko, kjer se združuje meja treh držav: Čehoslovaške, Madžarske in Rumunije. Vse blivše ogrske ozemli, ki leži severno od te črte, pripade Čehoslovaški republiki. Na vzhodu gre meja od Marmaros-Szigeta do reke Samos, potem nekaj časa ob tej reki, nato pa vzhodno od Debrečine proti jugu do reke Maros in doseže pri kraju Szent-Ivan reko Tiszo, kateri sledi do njene stare struge. Potem okretno proti zapadu in gre severno od Drave v smeri proti Račkoni. Na zapadu se uredi vprašanje zapadne Ogrske tako, da pripade Soproni Nemški Avstriji. Madžarska bi potem obsegala približno 140.000 km² in bi imela okoli 10 milijonov prebivalcev.

Kralj Konstantin so ni odgovodal.

BEROLIN, 10. Glasno neke vesti iz Lugzna, že grški kralj Konstantin zastopnik lista »Epoca« izjavil, da se prestolu Grške ni odpovedal, nego da je Grško zapustil, da bi med vojno lažje dosegla rešitev težkih političnih problemov.

Dr. Vladimir Rybář:

Nehajte!

Bilo je koncem julija leta 1917, torej še v najhujeji vojni, ko je češka Omladina izdala na češke poslance v dunajskem parlamentu poziv »zadržite« (nehajte).

Pretila je namreč nevarnost, da se razbije radi notranjepolitičnih vzrokov, to je strankarstva »Český svaz«, ki je enotno nastopal v imenu naroda na Dunaju. Ako bi se to zgo-

dilo, bi bila češka stvar v Avstriji zelo okoliobana, ako ne izgubljena.

Nočem trditi, da je bil morda ta poziv odločilnega pomena, da so prišli takrat češki poslanci k pameti, to pa je gotovo, da je tudi ta poziv pripomogel, da so se kolikortoliko poleg razburkanih valov strankarskih strasti. In takrat so vsi češki časopisi brez izjeme, kakor tudi naši časopisi, ta poziv simpatično pozdravili, češ glejte: Omladina je bolj pametna nego naši stari voditelji, ona bolje ve od kje proti nevarnost.

»Český svaz« se ni razbil, pač pa je razpadla Avstrija.

»Zadržite« so že na nekaterih jugoslovanskih omladinških kongresih zaklicali naši visokošolci tja doli v Belgrad, kjer se že neskončno dolgo vleče ministrska kriza (saj je menda to žalostni rekord v vsej zgodovini parlamentarnih držav). In ko se sedaj v Zagrebu snide celokupna jugoslovanska omladina, bo njena glavna naloga, da tudi ona izreče sodbo v tem pogledu. Prepričan sem, da tudi iz Zagreba pride poziv »zadržite«!

Poležaj ni gotovo nič manj nevaren, nego je bil leta 1917. v Avstriji za Čeha in za nas. Naš zunanje-politični položaj je naravnost obupen; na vseh koncih in krajih nas ugro-

na Koroškem stojimo pred plebiscitom, v Banatu in Makedoniji ostane še dober del našega naroda pod tujim jarmom.

A tu doma?

Tu doma, to je tam v Belgradu ne vidijo ničesar; tisoje se slepo miš. Danes igra Protiv, jutri Pavlović, tretji Trifković in tako dalje, pa zopet začne igra iznova. Ne vidijo in ne slijo, tako so strankarsko zaslepljeni. Mnogi že živé v nedvojnem času, nekateri so čisto okosteneli v tem strankarskem boju in nečesto ne slišati ne videti, da je prišel nov čas, ki zahteva modern duh, moderno mišljenje.

Ako so oni že okameneli in se ne morejo na novo orijentirati, naj napravijo prostor ljudem, ki živé s časom, ki imajo modern duh in sebi in ki zato tudi jasno uvidevajo naš težavni položaj.

Naša Jugoslavija ima, kakor le malo kakšna nova in tudi že stara država, vse predpogoje, da se razvije v cvetočo državo. Ima delavnih moči, ki so pripravljene pomagati pri tej novi zgradbi. Toda, kaj vse to pomenja, če stam zgoraj nečesto delati, če tam velja le strankarski in ne državni interes.

Ko se je začela graditi ta nova stavba »Jugoslavija«, je bilo vse navdušenje, vse je hotelo graditi. Človek je bil veseljem opazoval, kako vse hiti na delo. Kar nenkrat stagnacija! Od kod, zakaj? Povsod neradovoljstvo, povsod zabavljanje. Kdor pride iz tujine, se čudi in ne razume tega. Spozna pa kmalu, da vse izvira od tam, kjer bi se najmanj pričakovalo. Tam v Belgradu se nečesto spametovajo, tam divja strankarski boj, tam se že vedno bore za ministrske stolce.

Gospodje ni to Dunaj, ni to več Avstrija, ampak naša nova država Srbov, Hrvatov in Slovencev, ki jo čakajo nove naloge, ki zahtevajo silne, moderne politike in državniške. Narod pričakuje od svojih voditeljev, naj ne nadaljuje tega bratomornega boja, naj pomislijo, kako on trpi in kakšen je njegov položaj. Velik del našega naroda ječi pod tujim jarmom, pričakuje odrešenja.

»Nehajte«, gospodje, dokler je še čas, da nas vse ne ugonobijo nevarnost, ki nam preti od zunaj. Proč z okostenelostjo nezorov, proč s predvojnimi idejami! V novi Jugoslaviji naj vlada nov svež duh!

Težka odgovornost.

Ljubljana, 9. okt. 1919.

(JDS) — Narodne zastopnike, če se smejo tako imenovati, ki so vodili politiko v kraljestvu SHS l. 1919. po Kristu, so želele velike dolžnosti, ki se jih niso navedeli, kajti drugače nam ne bi mogli nuditi sedanje slike igranja z državo. Ker nam je bila od oktobra 1918. v gotovih ozirom usoda skoro preveč naklonjena, smo ji v tem ročnem razpoloženju popolnoma prepustili skrb za državo, sami pa smo se začeli brigrati za človeško in preveč — človeško, kakor je rad rekel rajni Nietzsche.

Da je bilo naše združanje in te še kolikortoliko betežen otrok, je videl vsak, zato ni bilo ravno priporočljivo, da smo ga takoj naglo v politični cirkus, da proizvajajo bojo na vrvi. Ko se je prvič sestalo toliko začeljeno in s tolikimi upi in radami spremljano Narodno predstavništvo, smo vsi pričakovali, da bo tvorilo nekako privlačno točko, ki bo pritegnila časašasa naše vsje mišljenje Jugoslavije, ga znotila in zabrisala ali vsaj obrusila te točetine zemljepise in politične razlike.

To se je v začetku tudi dozevalo, vendar samo — dozevalo! Kajti namesto enega sredstva so se začeli kmalu oblikovati različna politična središča, ki so stegovala tipikalne politične, da polova sosednje male skupine in zavladajo z njih močjo. Ker se ni dalo kritično ugotoviti, kdo je najmočnejši in mu prišleke ugodi, je prišlo do demisijske Protivega kabineta in vsega drugega nelepega in nečednega, kar je spremljalo te demisijske in nova sestavljanja. Nič več se ni pisalo, na kak program se bo upirala tainta vlada, računalo se je samo matematično — koliko glasov bo imela in ali bo imela zadostno večino — da vlada! Torej samo vladanje, vladanje in zopet vladanje! To se je drastično pokazalo ob demisijski Davidovičevi, ki je baje odstopil, ker ni mogel prevzeti odgovornosti za sklepe glede zunanje politike. Vsk bi bil mislil, da se takoj sestavi koncentrijski kabinet, v katerem bodo zastopane vse stranke, da skupno nosijo odgovornost. Pri sestavi pa zopet sama matematika.

In ta vladoželjna matematika nas je pripeljala v tako stanje, da bi se nam smejal cel svet, če bi vedel za nas in se brigal za nas! Pa če bi ostalo samo pri smešnosti, katere smo se tako lepo privadili! Ali ta komedija zavzema že take oblike, ki ogrožajo naravno obstoj države ali pa grozi s takimi notranjepolitičnimi boji, ki jim ni dogledati posledic. Kakšna naj bo a. pr. država, ki se bo

morala boriti s hrvaškim vprašanjem? Anglija je večja država kot mi in tudi nekoliko starejša — koliko poskusov je že bilo za rešitev irskega vprašanja, pa vse zastoj! In kakor je Irski neznanja v primeru s Britskim imperijem, kolikortoliko se je že stresala cela država vsled Irske. Vem, da se bo reklo, da vidim strahove pri belem dnevu, vendar je pričakovati od naše politike, vse mogoče, samo nič dobrega, in če bo šlo tako dalje v tem progresivnem razmerju na slabše, je pričakovati še kaj hujšega!

In v tem okuženem ozračju naj se začnejo zdaj volitve za konstituinto, da se zastupni se to, kar je zdravega! Bojim se, da bi bil Babilonski stolp idila v primeru s to konstituinto! Kolikor je in je bilo vladavin na tem planetu vsaka bi dobila zagovornika v tej konstituinti. In vse to se godi ob česu, ko stoji D'Annunzio v Reki in začne jutri lahko prodirati dalje — in je Wilson na smrt bolan!

Če bi se bili zavedali politiki svoje odgovornosti, bi danes na lahko razpisali volitve, a se je niso zavedali in se je že danes ne zavedajo.

Kontrola italijanskih socialnih demokratov v Boloni.

V nedeljo, 5. t. m., se je pričel v Poloni kongres italijanske socialne demokracije, ki je trajal štiri dni in vsled svojih sklenov postal važen mejnik ne samo v zgodovini italijanske socialne demokracije, temveč tudi Italije same.

Kongres je otvoril sodrug Bocci, ki je v svojem otvoritvenem govoru ostro protestiral proti ponovni uredbi časniške cenzure. Predstojal je tudi pozdravno pismo ruskih komunistov. Govorilo je potem več govornikov, med njimi tudi dr. Tuma, ki je sporočil pozdrave slovenskega proletarijata, ki da se iz odrekel svoji lastni avtonomni organizaciji, da bi tako bolje izrazil svojo popolno zvestost z italijanskim proletarijatom. Prihajamo iz dežele, nepojene s krvjo. Naš in vaš proletarijat sta bila prisiljena v vojno po kapitalističnem meščanstvu. Ljudstvo se je vedno držalo v suženjstvu, ravno tako s strani Lafincev kakor Germanov! Prihajamo topozdrav italijanskemu narodu! Prihajamo v vaše vrste brez pridržkov, pripravljeni za disciplino, pretrpčani, da se samo socializem posreži uničiti imperializem! — Padelji prosilavil strahov italijanskih in slovenskih socialno demokratskih organizacij ter delavskih slovenskih sodrugov v prid stranki. Odločno je zanikal, da bi bili slovenski socialni demokrate najprej Slovenci, potem šele socialni demokrate. Tako da se tuji italijanski socialni demokrate čutijo bolj bratje z delavci, pa naj so Italijani, Nemci ali Jugoslovani, kot pa z meščanstvom. »Najprej smo socialni demokrate, potem šele Italijani!« — Sodrug Flor je v imenu trentinskih Nemcev poudarjal isto, obsojal pa obenem italijanski imperializem.

Sodrug Konstantin Lazzari je nato sporočil o delovanju vodstva stranke in je skupščini odobrila to poročilo.

Nato se je razpravljalo o ureditvi delovanja stranke v bodočnosti. Tu ste se pokazali maksimalisti dve struji, abstinentna in elekcionistična, prva proti sodelovanju v parlamentu, torej za bojot bodočih državnozborskih volitev, druga pa za soudeležbo pri volitvah in sodelovanju v parlamentu. Za prvo strujo je poročal Bordiga, za drugo Germanov. Vmes pa je Tuma branil delovanje stranke v parlamentu. Tako je minil prvi dan kongresa.

Drugi dan je govoril kot prvi govornik poslanec Graziadei, ki se je izjavil za udeležbo pri volitvah, poudarjajoč, da je sodelovanje v javnih zastopih bojno sredstvo v doseg stranknih ciljev. Govor je imel velik uspeh. Drugi govornik, Lazzari, je bil strankne vodstva, je govoril proti maksimalizmu in se izjavil za stari socialnodemokratski program iz leta 1892. Izrekel se je tudi za parlamentarno delovanje. Tudi ta govor je napravil močan učinek.

Govorili so nato še nekateri govorniki, toda skupščinariji so bili že izmučeni in se je razprava prenesla na naslednji dan.

Zvečer je bil sprejem v mestni hiši, kjer je govorilo več govornikov. Ko je množica na trgu pred mestno hišo pela socialnodemokratsko himno, so zasedli mestno hišorožniki, katerim je pomeje prišla na pomoč še stotinja vojaštva. Zupan Zanardi je odločno protestiral proti zasedbi mestne hiše in pozval množico, naj ostane na trgu, dokler se vojska sile ne odčrtni. Ko se je zgodilo to, je okoli polnoči nastel mir.

Tretji dan kongresa se je nadaljevala razprava in je nastopil kot prvi govornik glavni urednik »Avantija«, Serrati, ki se je izjavil za elekcionistični maksimalizem, zaključujoč svoj govor s poudarjanjem koristnosti nasilnih činov in možnosti proletarske diktature, ki prisili meščanstvo, ne da se zadavi, temveč da bo živelo od sadov svojega lastnega dela.

Tekom govora posl. Turatija, ki je odločno nastopil proti boljševizmu, poudarjajoč, da je maksimalizem nulizem, je ponovno nastal tak hrup, da govornik ni mogel nadaljevati. Govornik je branil parlamentarno zastopstvo stranke, ki da je bilo pljuvalnik za vse in izjavil, da ne sledi Serratijsvi zahtevi, češ, kdor ni za maksimalizem, da naj gre, temveč da ostane o stranki, kot prostak. Ostare socialni demokrat, dočim pa je maksimalistični program protislovje, je zanikanje socializma, je vojna, ki se podaljšuje. Govornik je žel živahno odobravanje za svoja izjavjanja.

Popoldne so govorili sodrug Maffi, ki je odobral Lazzarijeve zaključke, a prelagal, da naj se stari program popravi v zmislu, da naj se ustanove delavski sveti, kateri naj prevzamejo politično oblast. Bombacci je proslavljal rusko revolucijo, Lazzari je priporočal, da naj zborovalci dobro premislijo pred glasovanjem, da taktika nasilja spravlja stranko v težak položaj. Treves pa se je priključil Lazzari-Maffijevemu predlogu. Pozno zvečer se je glasovalo in je Serratijev predlog, ki nalažal stranki boljševiško smer, sprejet z ogromno večino. Oddanih je bilo zanj 48.411 glasov, dočim jih je bilo za abstinentni program oddanih 3417, za Lazzarijevo pa 14.880. Glasovalo je 1418 organizacij s 66.708 glasovi.

Četrti, zadnji dan se je kongres bavil skoraj izključno s taktiko glede na bodočo državnozborske volitve in se je končno sprejel Donatijev predlog, da naj se uporabljajo blokiranje, ne pa, kakor je predlagal Modigliani, odprte liste.

Končno se je izvolilo novo vodstvo stranke, in sicer po Serratijevem predlogu 10 maksimalistov, 4 centraši in 1 abstinentnik. Iz Primorja sta v vodstvu »Revent in Tuntar.

Po volitvah se je kongres zaključil. Ni naša stvar, da bi razsežneje razpravljali o dogodkih in sklenih tega kongresa. Zabeležimo naj torej le glavno stvar, da je italijanska socialna demokracija in z njo torej tudi takomimovana »jugoslovanska« v zasejenem ozemlju prešla popolnoma v boljševiški tabor, in da je pri tem izobčila svoje dovedanje prvoboritelja, kakor Turatija, Modiglianija in drugi, ki stonajo iz vrst voditeljev v zadnje vrste preprostitih stranknih članov. Na čelu stranke so novi ljudje, katerih program je — boljševiško nasilje!

Prabne vesti iz Jugoslavije.

Kedaj pride v naša srca zopet žarek idealneza rodoljublja? Mnogo narodnih protivovalnih delavcev, prijateljev Citi Metoda družbe je v vojni prekinilo svoje rodoljubno delovanje. Mnogo jih je, ki so si pribili v dobi materializma ogromne svote. Kje ste vsi vi, ki vam je usoda naklonila bogastvo? Zakaj se ne spomnite v dobi sreče svojega naroda, ki je v potrebi, ki jihuje po pomoči. Darujte vsi, ki imate nakupljene ti-rodake, vsaj 1% od svojega bogastva Družbi Citi in Metoda — domu na altar. Oj, kako plemenito bi bilo to naloženo za blaginjo onih bratov, ki so v sužnosti. Kako prijetno zavest bi uživali darovalci, kako lahko bi posledali vsakemu rodoljubu v oči četleji brat, od mojega dela, napora in truda, od denarja, ki sem ga dobil iz izteke krvi nado, iz zemlje pognojene s trupli borcev za svobodo, del sem svoj obelus zopet narodu, da se vzdigne, da vzcvete njegova blaginja in bodočnosti. Komu v korist? — Tebi in svojim potomcem! Ne pustiti, da bi padla na tle in tvojo hišo paskva »samodolžnež«.

Tiskarski Ekrati Neki ljubljanski dnevnik

»Prinisel med dnevnimi poročili tudi poročilo o kompenzacijski pogodbi med Nemško Avstrijo in Jugoslavijo, v kateri stoji, da izpelje Jugoslavija v Nemško Avstrijo med drugim tudi dva tisoč vagonov otrok. Materam se ni treba bati, izpeljalo se bo samo dvatisoč vagonov otrok.

Slovenščino rode iz cerkve. Kje? V Mariboru. Mariborska »Straža« se radi tega bridko izražajo in pravi, da ni bilo v stolnici v Mariboru v nedeljo nobene slovenske prosvede, da si bil ves božji hram poln slovenskega ljudstva. List sprašuje, kdo je kriv, da se je slovenščino postavilo pred cerkveni prag, ne pada pa na to vprašanje nobenega odgovora. Kdo je torej kriv?

Žitla aprovizacijske komisije

za teden od 13. do 18. oktobra 1919.

(Preščične se št. 16 živilske izkaznice.)

Testenine: 50 dkg po 1'35 lir kg.
Riz: 1 kg po 1'15 lir kg.
Sladkor: 15 dkg po 4'70 lir kg.
Kava: 10 dkg po 12" — lir kg.
Čokolada ameriška gnat: 50 dkg na odmerk po 5'60 lir kg.
Losos: v posodah po okoli pol kg po 2'25 lir posoda na izkaznico.
Jezik: V škatlah po okoli nol kg pr 4 lire škatlja na izkaznico.
Po zahtevi, z ozirom na množino, ki se nahaja v hladilnici, se dobi: 1 zavoj riževega zdroba po 80 stotnik zavol.
Razum tega se bodo razdeljevala v razprodajalnih aprovizacijske komisije, v prodajalnih delavskih združenjih, občinskih konsumne združenjih, za druge državnih uradnikov, Julijanske združenja, za druge škodenskih delavcev in konsumnega skladišča »Panatice del Lloyd« tudi naslednja živila:
Čkorkija: 30 dkg po 2'20 lir kg.
Ekstrakt holandske kave marka Italia: 1 zavoj (60 gramov) na osebo po 50 stotnik zavol.
Kavin surogat »S. Clustor«: 1 zavoj (20 dkg) v odmerku po 1'50 lir zavol.
Leča: 30 dkg po 2" — lir kg.
Jajca: 2 jajci na odmerk po 60 stot.
Slanina: 15 dkg po 8'20 lir kg.
Trubušina (panceta): 15 dkg po 8'20 kg.
Čisto oljčno olje: 20 cl na osebo po 5'50 lir liter.
Kis: četrt litra po 1'40 liter.
Kondenzirano mleko, sladkor: 1 oosedica na odmerk živilske izkaznice in sicer: prvotnosti sladkor kondenzirano mleko (marka Mercurio ali marka Nutrice) po 2'90 lir posodica; kondenzirano, nesladko mleko (marka Colombo) v posoda po 1 kg po 4'15 lir posoda.
Milo: 1 komad na odmerk po 80 stot. komad.
Sveče: 1 sveča na odmerk po 28 stot. komad.
Živila ki se razdele posostnikom ubožniških izkaznic: sladkor, kava, cikorkija, ekstrakt holandske kave marka Italia, kavin surogat, k's. sveče in mlo.

V rbihi tržnici: Nasoljene velike sardele po 10 stot. ena.

Urnik razprodajalnic aprovizacijske komisije.

Razprodajalnice aprovizacijske komisije tržniške občine so odprte občinstvu od 8—12 in od 14—17.

Prodaja kruha na začasne izkaznice.

Tisti, ki nimajo v Trstu stalnega bivališča in k imajo začasne izkaznice za kruh (izkaznice za tuice), ne bodo mogli kupovati svojega odmerka kruha v vseh pekarnah, temveč samo pri pekihi, k sami pečejo kruh. S tem se opozarja tudi vs razprodajalec kruha, da se odzname pravica do nadaljne razprodaje kruha onim, ki bi se ne držali teh določil.

Domače vesti.

Promet med Jugoslavijo in Italijo. Potzvedovali smo na pristojnem mestu, ali poročilo »Ere Nuove« o obnovitvi prometa med Jugoslavijo in Italijo odgovarja resnici, in izvedeli smo, da je stvar res taka. Zadržalo se nam je, da pride že v najkrajšem času, najbrž že ta teden, v Trstu jugoslovansko zastopstvo, ki bo potrdilo pot za potovanje v Jugoslavijo izdane pošte liste in prehodnice, kakor bo nasprotno italijansko zastopstvo v Ljubljani opravljalo enake posle za pošte liste in prehodnice, izdane po jugoslovanskih oblastih. Vračamo se torej v redne predvoje razmer. Pričetek poslovanja zastopstva države SHS v Trstu seveda naznanimo v listu, kakor tudi vse posle, ki jih bo opravljalo to zastopstvo. — Končno naj pripomnimo k vesti »Ere Nuove«, ki trdi, da Italija ni priznala države SHS, če toliko, da je Italija priznala državo SHS s podpisom in kraljevo odobritvijo mirovne pogodbe z Avstrijo, ker se v uvodu pogodbe izrecno naveda, da se priznava samostojnost, neodvisnost, suverenost, in biveše Srbije in ozemlj, ki so prejele pripadajočo sedaj razkrojeni Avstrovskega monarhiji, stvorjena država SHS.

Za dobavitelje biva avstrovske vojske. Po dolobah predpisov, ki jih je sestavila mednarodna likvidacijska komisija, mora pravna komisija za tekoče pogodbe vojaških dobav (vojske, vojske mornarice in obojih milicij) rešiti vse pogodbe za vojske dobave, ki 1. novembra 1918. se niso bile popolnoma rešene, potem dogovora, ki mora biti za obe stranki sprejemljiv. Da se te zadeve kolikor mogoče hitro rešijo, je potrebno, da izpolnijo tvrdke tekočevne obrazce, ki jih razdeli pravna komisija. Pozivajo se zato vse prizadete stranke, naj se v kratkem javijo varstvenemu odboru na Dunaju, Canovagasse 5, da jim preskrbi pravočasno obrazce.

Odborova seja »Vrlo velikega Sokola« bo jutri, v ponedeljek, ob 20. — Starosta.

Medicinska šola v Postojni. Redni pouk se prične v ponedeljek, 13. t. m. Vseled razmer ravnotežnosti izjemoma sprejema prijave še do konca oktobra.

Plače duhovnikov. K tozadevnim notici bi pripomnili še: V Logaškem komisariatu zasledena ozemlja dobivajo vsi duhovniki redno postavno plačo pripadajočo plačo nemoteno že od 1. majnika naprej. Odkod ta razlika v postopanju posameznih komisarij, kar n. pr. duhovniki v sosednem postojnskem komisariatu ne dobivajo od 1. majnika nobene plače?

Slovenska Citanica. V torek 14. t. m. odborova seja ob 19. — Tajnik.

Slovensko gledališče. Danes sta dve predstavi. Ob 15 se zadnjič ponovi stizno uspeha francoska posada v treh dejanjih »Nelly Rozier« (Njegova hišna) z 250. Mezgovec v naslovni ig. Silo v glavni moški ulogi. Ta izborna burka je polna glasovitih zapletov in drži poslušalca v neprestani napetosti v vselem razpoloženju od prvega do zadnjega prizora. — Zvečer, točno ob 20. se ponovi Thomasova tridejanska drama »Charleyeva teta«, z g. Kraljem v glavni ulogi. Ta burka je doseglja pri četrtkovni premijeri krasen uspeh in vzbudila salve smeha. Vstopnice so v predpročju pri gledališki hiši zahtevni v Narodnem domu.

Odhod Tržaške kmetijske družbe skiluje se za sredo, 15. t. m., ob 4 pop. Vabilo se vsi zg. odborniki, da se se seje točno udeležijo, ker se bo razpravljalo o jako važni zadevi.

Izprememba prilicov. Uradni »Osservatore« objavlja naslednje: Naslednje osebe so predložile tukajšnjemu generalnemu civilnemu komisariatu prošnje za izpremembo prilicov: Ivan Golob v »Colombo«, Roman Kaučič v »Chiucci«, Jakob Rughanovič in njegova družina v »Rughiani«, Viljem Wagnert in družina v »Vagnesi«, Rudolf Poljančič v »Poljanci«, Karol Benarčič in družina v »Bernetti«, Marija Strelnič v »Sereni«, Peter Strelnič v »Sereni«, Marija Bohorč in njena hči Andreja v »Borghini«, Rudolf Lovišec v »Lovisi«, Josip Orazem v »Orazio«, Albert in Marin Turci v »Torreli«, Konstantin Damjanovič v »Damiani«, Pelegrin Gekich in družina v »Gekisi«, Anton Bačič in Jurij Bačič v »Bačici«, Josip Zuccherich v »Zuccheri«, Ivan Marasich v »Marasisi«, Rudolf Schert v »Scherti«, Evgen Laurencich in družina v »Laurenti«, Jurij Trobec v »Trobbi«, Anton Furlančič in družina v »Furlanci«, Albert Loewy v »Loewi«, Ivan Ilincich in družina v »Ilencini«, Henrik Ferlančič in družina v »Ferlanci«, Anton Matičič in družina v »Matiči«, Marija, Viktor in Friderik Čader v »Čaderi«. Osebe, ki bi bile tem izpremembam nasprotne, morajo predložiti svoje pripombe v roku 15 dni po dnevu objave tukajšnjemu generalnemu civilnemu komisariatu (I. skupina IV. oddelček).

Vinogradniški sladkor za drugo skupino je prišel. Delil se bo od ponedeljka dalje po 1/2 kg. v prostorih Tržaške kmetijske družbe v ulici Fillet št. 10. Pristni se s seboj vreče. Vreče sladkorja prve skupine se morajo vrniti. Zaupniki morajo prevzeti od delavcev vse še nerazdeljen sladkor ter ga razdeliti po potrebi po 1/2 kg. v skupni predložitvi listu o razdelitvi našemu uradu. Zaupniki za Sv. Križ, Kontovel in Opčine (Bane-Trstenik) dobe sladkor od g. Gorjupa na Proseku. Zapisovanje za sladkor je s temi kontami.

Danes, ob 1730 bo sestanek kmetovalcev in predavateljev v občinskih prostorih v Gropadi.

Za biko, mrljace in svinje plemenite pasme je vlada dovolila podporo. Dobile jih bodo v kolikor jih še niso dobile vse okoličanske vasi potam mestnega magistrata.

Mešna zastavljavica. Jutri, 13. t. m., predpoldne in popoldne se bodo prodajali na dražbi razni predmeti, perilo in običke.

Slovensko gledališče v Trstu.

10. predstava. Sezona 1919-20.

Danes, v nedeljo, 12. oktobra 1919 dve predstavi.

Ponedeljek ob 15

Nelly Rozier

(Njegova hišna)

Burka v treh dejanjih. Spisal Paul Blühdorn in Maurice Hennequin. Režiser Marij Sila.

11. predstava. Sezona 1919-20.

Zvečer ob 20

„Charleyeva teta“

Komedija v treh dejanjih. Spisal Brandon Thomas. Režiser Emil Kralj.

PRIHODNJA NOVITETA.

12. predstava. Sezona 1919-20.

V četrtek, 16. oktobra 1919 točno ob 20

Erastje sv. Bernarda.

Četrtak v petih dejanjih. Nemški spisal Anton Olman. Poslovenil Franc Kobal. Režiser E. Kralj.

Cene: Prilicje: Prve tri vrste po L. 5. Druge štiri vrste po L. 4. Tretje štiri vrste po L. 3. Četrte štiri vrste po L. 2. Galerija: Sedeli po L. 2. Stojaliča v prtilici in na galeriji po L. 1. — Dijaške vstopnice po 50 stot. — Lože po L. 20. — Vstopnice so v predpročju od 10 do 12 in od 15 do 17 v večji Narodnega doma

Zvijezda št. Včera okoli 15 je teptil nekdo Josip Ganci, star 80 let, stanujoč v ulici ul. Cisterne 2. precejšno količino karbolne kisline; poklicali so zdravnika z rešne postaje, ki mu je izpral želodce. Njegovo stanje pa je vseeno jako nevarno. Njegovi sosedje pravijo, da se je hotel baje reževe usmrtiti, ker je že več let bolan.

Greški mandeljnj. V prosti luki se je včera našel Renat Sambo, star 17 let, stanujoč v ulici Galleria 11. nekaj grenkih mandeljnj, ki so mu povzročili želodčne krče; ko je prišel zdravnik z rešne postaje, ga je moralo držati 6 oseb, da mu je mogel izprati želodec. Prepeljali so ga v mestno bolnišnico.

Torčica z denarico, v kateri je bilo 20 lir. ključ, in neke izkaznice so zmanjkale Mariju Marsiču iz trgovine ob belem dnevu. Tatvino je javil Marsič obojnikom v ulici dell'Orologio.

Nesrečna ljubica. Snodi je Emil Tomasich, star 52 let, stanujoč v ulici Crosada, kakor po navadi večerjal z nekjo gospodjo iz starega mesta in se ženo prav imenitno zabaval. Potem sta šla na njeno stanovanje; ko se je jutraj prebudil, je zmanjkalo ljubici in svoje — nove čevlje. Tatvino je javil obojnikom.

Krvav pretep med vojaki. Preteklo noč sta se nabojevala v gostilni »Alfa Speranza« na Opčinskih topničarja Alfred Papalo in nekdo Gagliardi. V gostilni je prišla vojaška patrulja, z desetnikom Berettijem, ki je hotela oba topničarja aretirati. Topničarja sta se uprila in patrulja ju je morala ukleniti. Nastal je pretep. Med topežem sta topničarja začela streljati. Desetnik Beretti je hotel stvar pomiriti, toda topničar je ustrelil proti njemu in ga zadela ravno v prsi. Beretti se je zgrudil mrtve na tla. Težko ranjen je bil tudi vojak Filippi. S pomočjo drugih vojakov so oba topničarja razorožili in ju odvedli v zapore. Mrtvega desetnika so pripeljali v mrtvašnico k Sv. Justu, ranjenca pa v etapno bolnišnico.

Nesreča na delu. Včera so pripeljali v mestno bolnišnico mehanika Bruna Gandolfo, starega 24 let, stanujočega v ul. Scorzera 6. Gandolfo je povzročil vojaški delavci v Škedinu neki avtomobilski motor. Ko ga je hotel pogoniti, mu je eksplodiral bencin, in reževe se je okekel po vsem telesu. Sprejeli so ga v IV. oddelček.

Nočno opravilo. Preteklo noč je vtrlo več nočnih srak v trgovino z jestvami Viljama Müllerja v ul. E. de Anicis. Ko so se počitno napadli, so se odnesli za 2700 lir raznih jestvin.

Iz trgovine Josipa Kaina v Škedinu je zmanjkalo preteklo noč nekaj usnja, vrednega 300 lir. — Neznani tatovi so obiskali preteklo noč tudi trgovino Karla Bertogna v ul. Cenova. Zadevali so se z gnojno, sirom in z nekaterimi steklenicami likerjev. Škoda znaša 500 lir.

— Veliki glasbeniki so morali biti oni neznanci, ki so odnesli z stanovanja Josipa Cusiata na Scali santi št. 280, za 250 lir raznih godal.

Tatovi gotovo rabijo tudi kolesa, ker je včera zmanjkalo iz delavnice Albena Bianchi v ul. del Vento 11 dvojke koles in eno črvo v skupni vrednosti 900 lir.

Nočni odjemalci so obiskali preteklo noč trgovino Rafaela Prisca na Istrski cesti 18. »Nakupili« so razne čepice, male in nekaj metrov suknja. Pustili so račun za 600 lir.

Književnost in umetnost.

Charleyeva teta.

Komedija je to, o kateri se da malo govoriti. Nasličen z odskrimski efekti, polna drastičnih dogodkov in komičnih zapletov gre na odru mlado naših oči, kakor film. Da nam to, kar ji je namenjeno, uro prisrčnega smeha.

Cetrtkova predstava te komedije je obiskalo obilo oddaja željnega občinstva, ki se še tako zabavalo, da je brez miru preneslo celo dolge paze, kar je zelo velik uspeh. Aplavza ni primankovalo.

Igra je bila nastudirana srednje dobro. Komedija, ki meji na burko ali je celo burka, navadno ne zahteva drugega študija kot mehanizma, a to mora biti točen in brezhiben! Napretno je za igralca, kakor tudi za gledalca, ako se taki osebi na odru zatakne, da se mora z vsemi štirimi pomočati iz zagate. Tempo igre ni bil vedno najboljši, posebno v začetku do nastopa laži-tete, se je vlekelo delanje brez življenja. Hiti, le anpol razumljiv govor se ne znači živlega tempa igranja.

Da govore igralci sami s seboj tako, da stopijo v osrednje odra in recitirajo svoje govore občinstvu naravnost v obraz, se mi zdi huda razvada, ki smo si jo prisvojili iz italijanskih gledališč in ti-le zopet iz kabaretov, varietev in nemških operet. Odr bodi svet sam zase. Že (tudi najboljše) knjiške nam dovolijo kvarilo lučijo; če nas pa še igralec od časa do časa spomni, da kralj kjer igra ni tisti, ki nam ga oder predstavlja, ampak je prostor, kjer je dana njemu (igralcu) prilika, da ga gledamo in se smejemo njegovim dvopim, tedaj gre še zadnji dih življenja mimo nas.

Ta razvoda je gotovo iznaložila dilematstvo in prava mnenost jo smuša odpraviti, kakor je n. pr. odpravila mnenje, da se občinstvu ne sme kazati hrbta na odr. Dilematstvo je prineslo ta svoj izum na oder, ker je zelo komeden: če recitira svoj samogovor občinstvu naravnost v brk, izgovarja etavek za stavkom kakor bi govoril drugi osebi in razen tega prepriča, da so to besede, ki jih ostali na odru ne smejo slišati. Iz samogovora nastane tedaj dvogovor in ena oseba se izloči iz celote, je pretrga in visi nekele med odrom in gledalci. Govoriti tako »sam s seboj«, »zasebi« ali »vstran« (posebno med govorom z drugo osebo), da občinstvo ve, da so to besede, ki jih nastopajoča oseba pravzaprav le misli in ne izgovarja, to je seveda težko in zahteva študija in vaje. Zdelo se mi je potrebno o tem pisati, ker se ta vrsta samogovora prakticira že od nekdaj na našem in na vseh tržaških odrh. To početje se je posebno razmahnilo v komedijah in burkah. Zakaj delati v tem razliko med komedijo in dramo?

Od nastopajočih so se z dobro igro izkazali g. Kralj in Poljar ter gđ. Mezgočeva in Vonkova, deloma tudi g. Terčič.

Najboljši je bil prizor koncem drugega dejanja. Gđ. Mezgočeva je bila izborna navika; gđ. Vonkova pa je hvalevredno pogodila edino resno osebo v igri. — R.

Porotno sodišče.

Včerašnji obtoženci so: Josip Godina, star 31 let, voznik, Marcel Jasbitz, star 23 let, tečaj, in Marij Millich, star 27 let, tudi tečaj. Obtoženi so tatvine. Prva dva, da sta v družbi še drugih neznanec vdrila v zaprti skladišče tvrdke »Mediterranea«. Scala al Belvedere 1, in ukradla 4 zaboje čevljev (sandalov) in nad 460 kg usnja v skupni vrednosti 21.816 lir ter odpeljala blago v skladišče obtoženca Millicha, kateri je je shranil. Josip Godina pravi, da je čakal z vozom svojega gospodarja, Millicha, na trgu della Stazione na delo, ko ga je neki elegantno oblečen gospod najel, da mu prepelje razno blago od Scale al Belvedere, v neko skladišče na trgu dell'Ospedale. Pred skladiščem »Mediterranea« je našel tri druge, njemu popolnoma neznane osebe, ki so naložile na u-

kaz onega črnega gospoda 4 zaboje čevljev in nekaj usnja na voz, s katerim je odpeljal blago na trg dell'Ospedale pred skladišče, ki je pa že bilo zaprti. Gospod je vprašal Godino, ali bi mogel spraviti svoje blago v Millichevo skladišče, nakar je šel Godina iskat svojega gospodarja, voz z blagom pa je pustil na dvorišču. Ko se je povrnil, je že bilo blago razloženo. Obtoženec trdi, da je izvedel, da je bilo ono blago ukradeno šele na kvesturi. — Marcel Jasbitz zanika vsako krivdo; pravi, da ni bil nikoli v Millichevem skladišču in da so ga aretirali, ko se je vračal domov z dela; onega dne da je razkladal moko v prosti luki do 5. ure popoldan. Ne ve, zakaj so ga aretirali; najbrž zaradi izjave nekega Mazzarola, ki je trdil, da se je on peljal na onem vozu, na katerem je bilo ukradeno blago. Godine in Millicha ne pozna. — Marij Millich je bil prejšnji kot priča, ker je trdil, da je bilo spravljeno blago v njegovo skladišče, ne da bi bil on kaj o tem vedel. Pozneje pa je moral priznati, da je on odprl skladišče, ker je imel edino on ključ, iz česar sledi, da je dobro vedel za vso tatvino. Odgovarjati mora radi soudeležbe pri tatvini pred sodiščem. Spravil je blago, ker ni vedel, da je to ukradeno blago, pod pogojem, da odpelje gospodar — oni elegantni gospod — blago že drugi dan drugam. Drugi dan sicer ni prišel nikdo po blago, on pa ni javil policiji, ker je bil prepričan, da pride lastnik po svoje blago pozneje. Godino je spoznal leta 1915. v Gradcu in ga vzel v svojo službo.

Priča Anton Gherlanz pravi, da je videl onega dne pred skladiščem »Mediterranea« tri leno oblečene moške, ki so nakladali blago na neki voz, ne spominja se pa, ali so to bili današnji obtoženci. Neki policijski agent pravi, da je našel Jasbitza na dvorišču blizu Millichevega skladišča in ne na cesti, kakor to trdi obtoženec. Blago da je bilo pokrito s slamo. Zaslišane so bile tudi druge priče, ki niso izjavile nič važnega.

Državni pravdnik zahteva obsodbo obtožencev; branitelji vseh treh obtožencev zaničajo krivdo svojih branilcev in zahtevajo, da se njihovi branilci oproste. Porotniki so pridržali obtožnici, nakar je sodišče obsodilo Josipa Godino na 5 let, Marcela Jasbitza na 2 leti in Marija Millicha na 1 1/2 leto ječe.

Poslano*)

Srebrni denar kupujem po najvišjih cenah.

Ako je več kg srebra in več skupaj, bi naredili skupno več kg. Prosim, da se mi naznani pismeno, kje se dobi, da pridem osebno, in zahtevana cena. Zahvaljujoč se beležim

ALOJZ POVH

urar in zlatar - sodni izvedenec

Trst, Garibaldijev trg 3.

*) Za članke pod tem naslovom odgovarja uredništvo le toliko, kolikor mu velja zakon.

ŽIVNOSTENSKA BANKA

PODRUŽNICA V TRSTU

Cilja Penzencova vogal ul. Nuova - Lastna poslača.

Deležniki glavnica in rezervni kapital 2.200.000

Izplačilo dividend vsa leta in na mesečne transakcije.

Uradne ure od 9.30-11.30 in 1.30-16

MALI OGLASI

se računajo po 10 stot. beseda. Najmanjša pristojbina L 1.—. Debele črke 20 stot. beseda. Najmanjša pristojbina L 2.—.

TESARI se sprejmejo. Kunstel. Rojan. 4199

KRČMA se odda v najem v Borštu št. 1. Ivan Zerial. 4202

ELEGANTNI baržunasti in suknjeni klobuki, zadnji modeli. Sprejemajo se naročila in popravila. Močni salon, Corso Garibaldi 15, III. (prej ul. Barriera.) 4203

DIPLOMATICA učiteljica poučuje skupno nemški, francoski in slikarstvo. Ul. Torq. Tasso št. 3. I. vr. 6. 4202

DVA vozča z oslom, hišna oprava, vinska posoda, seno in razno kmetijsko orodje se prodaja takoj radi selitve Rojan, Scala Santa 316. 4205

GOSPOD v stalni službi, z lastnim domom v Trstu želi znanja z dobro vzgojeno 28-34 letno gospodino v svrhu ženitve. Ponudbe na ins. odd. Edinosti pod »37letni«. 4195

IVAN VALENTIČ v Trnovem na Notranjem prodaja 2 hiši, ležeči ob prometnem kraju in pripravi za kakega obrtnika. V eni je že mnogo let nastanjen poštni urad. 4178

ABSOLVENTNJA trgovske šole išče primerne službe. Ponudbe pod »Absolventnija« na inser. odd. Edinosti. 4206

SLUŽBENJA, marširajo, ki zna dobro kuhati isketa zakonska brez otrok, dobro ravnanje. Predstaviti se z zapričevaji od 9-16. Ul. Commerciale, Pendice Scorzera 352. 4207

MOTOR na bencin, 40 konj. sil v dobrem stanu, poizkušnja dovoljena, se prodaja za nizko ceno. Naslov pove ins. odd. Edinosti. 4209

KUPUJEM VRECE in čunje. Babič, ul. Molino grande št. 20. 4208

PRODAM 2 novi suknji iz črnega suknja (prej umform.) Sv. Ivan-Brandezija št. 958. 4210

IŠČE se šikšinka srednje starosti za vsa hišna dela. Zastonj se predstavljati brez izpričevalca. Friedrich, Alceardi Scorzera 493, II. 4211

PR. DA se večja množina šop in dve koži. Sv. Ivan-Vrdela št. 1048. 4200

KROJAC Pavel Pestotnik, ul. Gattieri 44 se priporoča slavnemu občinstvu iz mesta in okolice. 4201

KROJACNICA Avgust Stular ul. S. Francesco d'Assisi št. 34. III. le edina dobroznana krojačnica v Trstu. 3367

KDOR se hoče spominjati svojih mrtvih, naj si nabavi družinski spomenik za L 1600. Ulica Rossetti 35 A. P 712

FOTOGRAF A. JERKIC. Trst, ul. Roma 24. Gorica Corso št. 36 na dvorišču. P 711

KOMPLETNA zakonska soba iz trdega lesa, svetla, z mramorjem, popolnoma nova, se prodaja za L 3300, tudi majhen štečnik in peč. Sv. M. Magd. Zgoranja Bivio št. 1 II. od 13-15. 4188

IZREDNA FRILKA za novoporočence! Radi selitve prodam dve moderni spalni sobi, glasovir in drugo pohištvo. Sv. Ivan št. 698. Gostilna pri Vrabcu. 4197

MLADENIČ, odrasel, poštenih staršev, zdrav in močan, želi stopiti v trgovino z mešanim blagom kot učence brezplačno, najrajši na deželi. Ponudbe na ins. odd. Edinosti pod »Učence«. 4195

DOBRO izvečban sofer in ključavničar išče službo. Ponudbe pod »Sofer« na ins. odd. Edinosti. 4195

KROJACNICA se proča ali odda v najem. Ponudbe pod »Krojačnica« na ins. odd. »Ed.« 4184

PRODAM, ali zamenjam za vino 1500 lesenovih rakel. V Brščkah št. 10, pri Proseku. 4190

PPRODAM vinske sode od 25-700 litrov. Ul. Solitario 19, Margon. 4162

KROJACNICA Rupnik Fr. ul. Gepa 10 I., se priporoča občinstvu iz mesta in okolice. 4177

POZOR! POZOR!

Trgovina M. Bršček na Opčinskih

priporoča svojim cenjenim odjemalcem logato za go

klobukov in čepic

italijanskih in angleških krojev, kakor tudi perilino in razno vrsto blaga in spl. h. se v stroko šivilj s. adajoče pot občine.

Štev. 3358-19.

Natečaj.

V političnem okraju sežanskem se oddajo

4 mesta okrožnih zdravnikov

s sedežem v Sežani, Nabrežini, Komnu in Divači. Okrožje Sežana obsega 10 občin s 9900 prebivalci, Nabrežina 5 občin s 4800 prebivalci, Komen 13 občin s 8200 prebivalci in Divača 3 občine s 4400 prebivalci.

Letna plača znaša za okrožje Nabrežina 5000 lir, za ostale 3 okrožja po 6000 lir.

Prosilci naj vložijo svoje s potrebnimi listinami opremljene prošnje na civilni komisariat v Sežani najdalje do 26. oktobra 1919.

SEŽANA, 8. oktobra 1919.

Civilni komisar: di Suni.

Bratje Gentili in Krizmančič
ul. Mazzini 40 (vogal ul. S. Lazzaro)

Za prihodnjo sezono:
bogara izber volnenega blaga, barvna moškega blaga, volnenih odev zaves in lastno izdelovanje valjanih odev.

Posredovalnica Corso Garibaldi 4, I.
sestavi a in predlaga pris o j im uradom vsakovrstne prošnje, za potne liste, odloke, dopuste, izvažanje, uvažanje itd. sprejema trgovska n vodila. Urnik: od 8-12 n 4-18.

HERMANGILD TROCCA, TRST
ul. Barriera vecchia št. 8
Ima veliko zalogo mrtvask h redmetov. Venci iz porcelane in biserv, vezani z me leno tico, iz umetnih cvetic stavljeni in navisi. Šilke na porcelani in ploščah za grobne spomenike itd. Najnižje konkurenčne cene.

Ugodna prilika!
Proda se po to a niskih cenah, plošče za ogn šča, šivalne igle raznovrstne, korale, ovratnice in mozaičn z pestuice. LEVI, ulica Milano šte. 14, II. n.

JOSIP STRUCKEL
Trst, vogal Via Nuova - S. Caterina.
Vse kar izbirate vsakovrstnega blaga za možke in ženske. Blago za suknje, žamet, ba bent, sfile, etimin ter raznih predmetov za okras obli k. Vse po znižanih konkurenčnih cenah.

Župnik v Istri
išče inteligentno osebo srednje starosti, pošteno in marljivo, popolnoma večšo v kuhanju in vseh kuhinjskih delih.
Služba je stalna, v katero lahko nastopi takoj.
Plača po dogovoru.
Naslov pove inseratni oddelek Edinosti.

Kupujem prizmatične daljnogleda.
OPTIK HIRSCH, ul. Mazzini št. 36 (prej ul. Nuova)

Oklic.
Otr jno sodišče v Postojni razpisuje na predlog dedičev pokojne Ivana Jurca, lastnice hotela Jama v Postojni

prostovoljno javno dražbo

sledeče zapušč me:

a) Ne rimičnine v. št. 828 in 1052 k. o. Postojna, to je hotelsko, gospodarsko in drugo poslopje št. 254 v P stojni, savišče in vrt ter kopalnišče.</

